

2h4 1976 APR 2 1

Fekete Afrika szépirodalma magyar nyelven

Ajánló bibliográfia

Az európai gondolkodás sokáig csak egyféle műveltséget ismert: a sajátját, s tudomást sem vett arról, hogy más földrészekben is kialakultak ősi kultúrák, az európaiától egészen eltérő gondolkodásmóddal. Csak a 20. században váltak ismertebbé az ázsiai és afrikai, majd amerikai kultúrák, és termékenyítették meg az európai gondolkodást és művészetet.

Mégis alig hihetünk a szemünknek, amikor kézbe vesszük az Ecsedy Andorné és Gáliczky Éva összeállításában megjelent 286 lapos bibliográfiát. Nem is gondolnánk, hogy már ennyi, fekete Afrikából származó irodalmi mű található magyar nyelven a könyvtárak, a könyvesboltok polcain.

Sokszor valóban a polcokon található e művek és nem az olvasók kezében. Sok olvasó még ma is idegenkedve néz a furcsa nevekre, a szokatlan stílusra, tematikára. Ezért tesz jó szolgálatot e bibliográfia, hiszen „a művek tartalmi feltá-

rásával” útbaigazítja az olvasókat, hogy „mi mindent tudhatnak meg Afrika múltjáról, népeinek életéről, gondolkodásmódjáról”.

A bibliográfia összeállítói az általános rész, majd a népmese- és népköltészeti gyűjtemények, irodalmi antológiák után nyelvek szerint csoportosítják Fekete Afrika irodalmát: az angol, a francia és a portugál nyelven írott műveket országok szerint ismertetik, majd a Dél-afrikai Köztársaság önállóan fejlődött irodalmának bemutatása következik.

A függelékben annotáltan felsorolt könyvek már nem afrikai szerzők alkotásai, hanem Afrika fehérbőrű barátainak, híveinek művei. A kötet névmutatóval zárul.

Egy-egy fontosabb mű ismertetése átlagosan egy oldal terjedelmű, s nemcsak az elbeszélés vagy regény tartalmi kivonatát találjuk meg benne, hanem a szerzőre vonatkozó legfőbb tudnivalókat is. Mindez így együtt valóban fölkeltheti az olvasók figyelmét és érdeklődését.

Sajnálatos azonban, hogy a szerkesztők nem tudtak ellenállni a szakbibliográfia csábításának. Emiatt helyenként eltértek az ajánló bibliográfia szerkesztési elveitől, de még a bibliográfia maga választotta címétől is.

A cím Fekete Afrika magyarul megjelent szépirodalmát kínálja, amit meg is találunk, bő annotációkkal, ajánló bibliográfiához illő formában. Ugyanakkor az általános részben és az országokról szóló részek élén is tömény irodalomtudományt kapunk, alaposan analizált művekkel. Keszthelyi Tibor: Az afrikai irodalom kialakulása és fejlődése napjainkig című alapvető művét, illetve annak részleteit pl. 54 alkalommal találjuk meg a bibliográfiában (adatait egyszer sem rövidítve!). Az elemző feltárás csúcsteljesítményét a 125. lapon leljük meg, ahol az első tétel ismét csak Keszthelyi könyvének egy fejezetére utal, míg a következő tétel már ennek a fejezetnek a két és fél oldalas alfejezetre hivatkozik. De a „Törzsi nyelven írott afrikai irodalom” című fejezet 11 tétele is kivétel nélkül Keszthelyi Tibor könyvének egy-egy részlete.

Ebből a szempontból teljesen értelmetlennek tűnik az egész „Általános rész”. Hiszen ennek 43 tétele mindössze 21 közleményre hivatkozik, melyből 1 folyóiratszám (Helikon Világirodalmi Figyelő 1970/1.), 14 egyéb folyóiratcikk és 6 ön-

Imets László ex libris

álló kötet. Elég lett volna egyszer regisztrálni a Keszthelyi-könyvet, valamint a Helikon-számot, és részletes tartalomjegyzéket adni az annotációban, helyet és energiát takarítva meg ezzel.

Ugyancsak értelmetlen fölvenni ajánló bibliográfiába az idegen nyelvű anyagot, amelyet a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár anyagából válogattak, tehát teljesen esetleges módon. (Különben is az a gyanúnk, hogy ez a „válogatás” a Hornyánszky Sára-féle bibliográfia [1968. FSZEK] ismétlése.)

A bibliográfia egymásnak ellentmondó anyagai a kérdések egész sorát vethetik föl.

Milyen fölosztási alap például a „Nehézén hozzáférhető, nem ismertetett publikációk” fejezetcím? — vagy a „Néhány idegen nyelvű összefoglaló cikk”? —

De fölmerül az a kérdés is, hogyan lehet összeszedni pl. a joruba irodalomra vonatkozó tételeket (ilyet találtam a 44., 49., 52., 71. lapon), hiszen nincsen semmilyen szakmutató!

Az egyes fejezeteken belüli rendező elvek egymásnak ellentmondanak: helyenként a szerzők betűrendje, a „Népköltészet” fejezetben körülbelül a kiadás időrendje, másutt kideríthetetlen, mi a besorolási rend.

A kötet regisztrálja a művekről megjelent sajtóvisszhangokat, de csak az annotáció után, tehát elszakítva a mű címléírásától. A névmutatóban, mely a lapszámokra utal, ezeket külön-külön tüntetik föl. Lumumbánál pl. így: 176, 177, 179, ahelyett, hogy összevonnák: 176—179 (a név a 178. lapon is szerepel), hiszen így sokkal áttekinthetőbb.

Marton László ex librise

Ezekre a kérdésekre csupán egyetlen válasz lehetséges. Az át nem gondolt műfaj eklektikus gyűjtést, esetleges szerkezetet eredményezett, s módszertanilag ez szigorú tanulság minden bibliográfus számára. Kár, hogy a jól megformált ajánló bibliográfiát a „belé pumpált” szakirodalom bibliográfiai öszvérré változtatta. (1975. FSZEK, 281 l. 17 Ft.)